

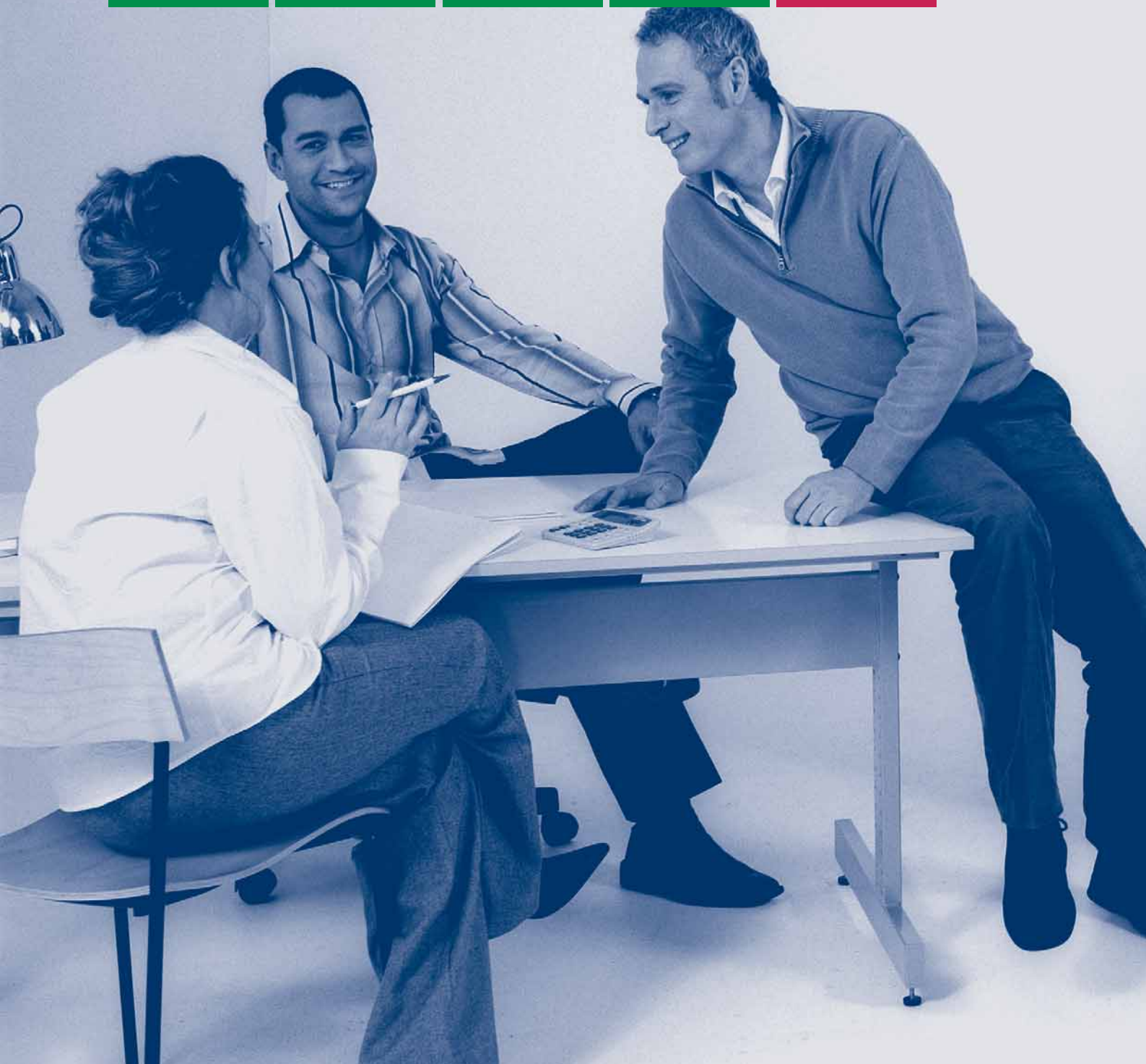
Jurister

Civilekonomer

Systemvetare

Personalvetare

Samhällsvetare



ARBETSMARKNADEN
FÖR SAMHÄLLSVETARE

Jusek

Innehållsförteckning

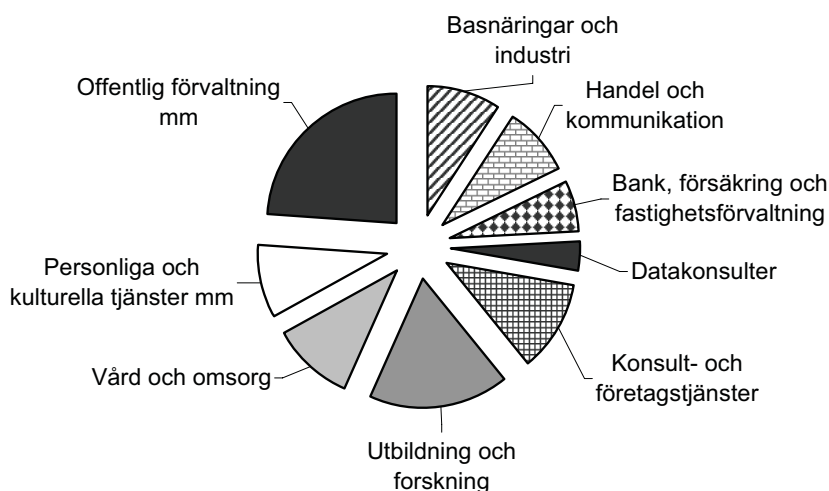
Om arbetsmarknaden för samhällsvetare	2
Statlig förvaltning	4
Kommunal förvaltning.....	4
Näringslivet.....	4
Organisationer	4
Internationell tjänst	4
Massmedia, information, it och språk.....	4
Lärare eller forskare	4
Kort om löner	5
De senaste årens utveckling	6
Överskott på arbetsmarknaden idag	7
Inte lika stort överskott på arbetsmarknaden i framtiden	7
Utbildning och antal examinerade	8
Arbetsmarknaden under de senaste femton åren	9

Författare till denna skrift är direktör Göran Boldt, som är ansvarig vid Juseks kansli för arbetsmarknads- och utbildningspolitiska frågor. Källorna i rapporten är Juseks egna undersökningar och bearbetningar av SCB:s statistik samt specialkörningar från SCB:s sysselsättningsregister, RAMS.

Rapporten är producerad i oktober 2005-februari 2006.

Om arbetsmarknaden för samhällsvetare

Samhällsvetare är en sammanfattande beteckning på flera akademiker med sinsemellan mycket olika ämneskunskaper och funktioner i arbetslivet. Det är huvudämnet som ger samhällsvetaren en identitet. Oavsett sitt ämnesval är alltså samhällsvetaren i hög grad tränad att söka, bedöma och analysera information som ska utgöra ett beslutsunderlag till politiska organ eller i näringslivet.



Samhällsvetare är en sammanfattande beteckning på flera akademiker med sinsemellan mycket olika ämneskunskaper och funktioner i arbetslivet.

Till samhällsvetare räknas framför allt statsvetare, statistiker, kulturgeografer, samhällsplanerare men även media- och kommunikationsvetare, beteendevetare (sociologi, socialantropologi, etnologi, pedagogik och psykologi) och nationalekonomer (som också kan ingå i ekonombegreppet).

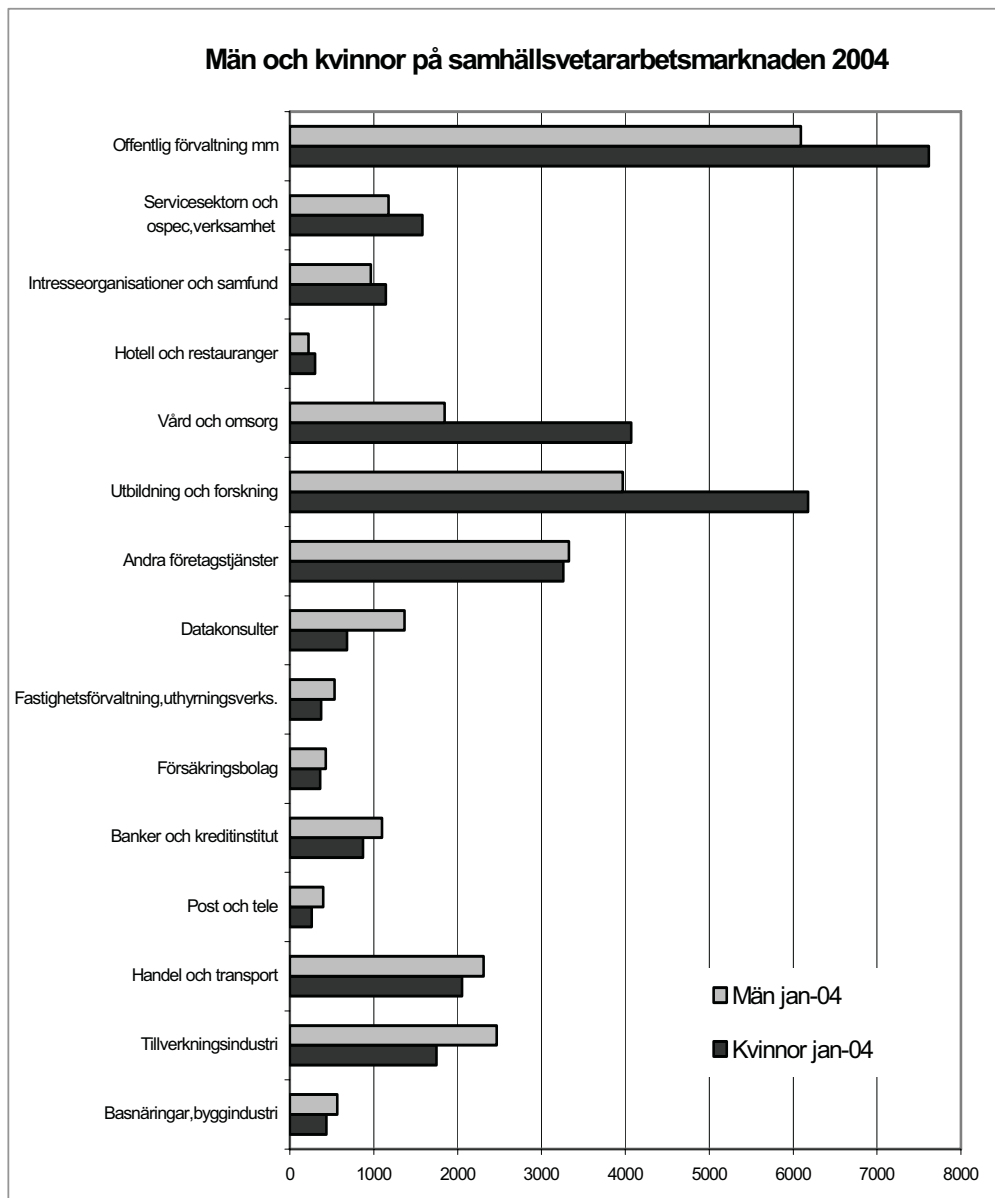
Som samhällsvetare kan man skaffa sig en personlig kombination av ämnen och specialkunskaper. Det är huvudämnet som ger samhällsvetaren en identitet. Som ett separat häfte finns *Arbetsmarknaden för olika samhällsvetare*.

Gemensamt för alla samhällsvetenskapliga utbildningar är att man lär sig samla in och bearbeta fakta för att sedan presentera resultatet i muntlig eller skriftlig form. Oavsett sitt ämnesval blir alltså samhällsvetaren i hög grad tränad att söka, bedöma och analysera information som ska utgöra ett beslutsunderlag till politiska organ eller i näringslivet.

Det finns sammanlagt 60 000 samhällsvetare. Exklusive 3 000 nationalekonomer som redovisats i häftet Arbetsmarknaden för civilekonomer finns det över 28 000 samhällsvetare på den privata sektorn, och vardera 14 000 inom den statliga respektive kommunala sektorn. Männerna dominerar på privat sektor fränsett personliga och kulturella tjänster samt servicesektorn där de kvinnliga samhällsvetarna dominerar liksom inom hela den offentliga sektorn.

En fjärdedel eller 6 600 manliga samhällsvetare arbetar hos staten, en femtedel eller 5 100 inom kommuner och landsting samt övriga 55 procent eller 15 000 i den privata sektorn.

Av de kvinnliga samhällsvetarna arbetar 27 procent eller 8 300 hos staten, något fler dvs. 29 procent eller 9 100 inom kommuner och landsting samt övriga 45 procent eller 13 500 i den privata sektorn.



Statlig förvaltning

Många samhällsvetare arbetar på departement, länsstyrelser, skattemyndigheten och andra myndigheter och verk. Arbetsuppgifterna varierar från rent administrativa och förvaltningsmässiga göromål till informationsarbete och expertbetonade utredningsuppdrag. På regional nivå sysslar samhällsvetarna främst med social, ekonomisk och fysisk planering. Inom Försäkringskassan arbetar samhällsvetare med utredningsuppgifter kring socialförsäkringarna.

Kommunal förvaltning

Samhällsvetare arbetar inom landsting och kommuner och kommunala bolag med ekonomisk planering, samhällsplanering, utredning och statistik. Ofta innehåller arbetet administration och ledarskap. Många har chefsbefattningar. Samhällsvetare är också verksamma inom landsting och kommuner som sekreterare och föredragande i politiska organ.

Näringslivet

Näringslivet anställer samhällsvetare för utredningsarbete, undersökningar, omvärldsbevakning, information och PR, utveckling och utbildning.

Organisationer

Inom organisationer av olika slag, till exempel arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, branschorganisationer, och andra intresseorganisationer samt humanitära organisationer arbetar många samhällsvetare som ombudsmän eller utredare med ekonomiska och statistiska utredningar samt med information, rådgivning, utbildning, remissarbete och förhandlingar.

Internationell tjänst

Samhällsvetare förekommer dels i den svenska utrikesrepresentationen, dels i internationella organisationer. Sveriges EU-medlemskap ökar behovet av samhällsvetare med olika specialkunskaper. För handläggartjänster i internationella organ fordras oftast hög examen, flera års kvalificerad praktik och mycket goda språkkunskaper. Samhällsvetare används i biståndsverksamheten inom Sida, FN:s olika organ samt andra humanitära organisationer. Även inom olika europeiska och internationella organ finns samhällsvetare. Som regel krävs då specialkunskaper av något slag och praktisk yrkeserfarenhet. Bland dem som antas till UD:s handläggartutbildning brukar det varje år finnas några samhällsvetare. EU-kommissionen anställer årligen bl. a. samhällsvetare till olika delar av EU-administrationen.

Massmedia, information, it och språk

Samhällsvetare återfinns också inom området för massmedia, information, it och språk. Med hjälp av speciella kombinationer ämnesstudier och/eller kompletterande utbildningar arbetar samhällsvetare som journalister eller specialreportrar, utbildare eller specialister inom data samt inom tolk- och översättningsverksamhet. Att arbeta med olika former av omvärldsbevakning blir också en allt vanligare arbetsuppgift för samhällsvetare såväl inom privat och offentlig verksamhet.

Lärare eller forskare

Den som efter sin grundexamen väljer att fortsätta med en forskarutbildning har möjligheter att stanna vid universitetet som lärare och/eller forskare. Som forskare har man stora möjligheter att koncentrera sig på speciella intressen och utvecklas till expert. Beroende på ämnet och specialområdet kan man som forskare ha mer eller mindre kontakter med näringslivet, den

offentliga förvaltningen eller andra delar av samhället. Även fristående, statliga eller näringslivsanknutna utredningsinstitut och forskningsorgan behöver samhällsvetare med specialkunskaper. Samhällsvetare återfinns även i det övriga utbildningsväsendet som lärare och administratörer.

Kort om löner

Den rekommenderade ingångslönen 2005 i privat sektor är 23 000 kr/mån samt i statlig och kommunal tjänst 21 500 kr/mån.

Enligt Juseks arbetsmarknadsundersökning 2005 är medianlönen vid anställningstillfället för samhällsvetare examinerade läsåret 2003/04 18 500-19 000 kr/mån beroende på arbetsmarknadssektor.

Löneutvecklingen är betydligt bättre för privatanställda samhällsvetare.

Bland de samhällsvetare som tog examen för tio år sedan var medianlönen år 2004 för privatanställda cirka 33 000 kr/mån, för statligt anställda cirka 28 400 kr/mån och för de kommunalt anställda cirka 27 000 kr/mån.

För de samhällsvetare som tog examen för drygt tjugo år sedan är medianlönen år 2004 i privat tjänst cirka 38 600 kr/mån, i statlig tjänst cirka 31 400 kr/mån och i kommunal tjänst cirka 31 000 kr/mån.

För mera detaljerad information om löner för olika befattningar och sektorer hänvisas till Juseks årliga lönestatistik.

De senaste årens utveckling

Den 1 januari 2004 finns lika många sysselsatta manliga samhällsvetare som den 1 januari 2002. De kvinnliga sysselsatta samhällsvetarna är däremot 3 000 fler eller en ökning med 13 procent.

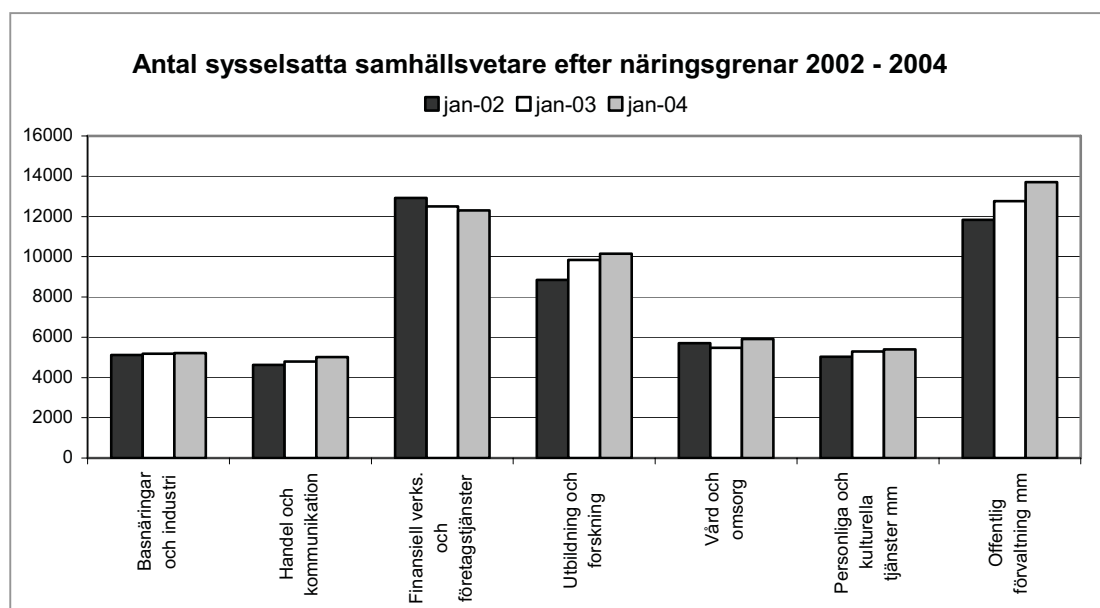
Under perioden har sysselsättningen inom finansmarknaden och uppdragsverksamheten minskat i betydelse för samhällsvetarna med 5 procent.

Den offentliga förvaltningen har däremot ökat med 16 procent lika fördelat mellan åren 2002 och 2003. Fördelat på kön ökade kvinnorna med 24 procent och männen med 6 procent.

Samma tendens fanns inom utbildnings- och forskningsområdet med en ökning på 15 procent koncentrerad till år 2002 med 11 procent. Fördelat på kön ökade kvinnorna här med 23 procent och männen med 4 procent.

Övriga områden med kraftig ökning under perioden var personliga och kulturella tjänster med 14 procent samt handel och kommunikation med 9 procent lika fördelat mellan åren. Fördelat på kön ökade kvinnorna med 23 procent och männen med 4 procent inom handeln medan kvinnorna stod för hela ökningen inom personliga och kulturella tjänster.

De skilda samhällsvetargrupperna har olika arbetsmarknad och därmed är utvecklingen av sysselsättningen för dem också olika. En mera ingående redovisning finns i ett separat häfte *Arbetsmarknaden för olika samhällsvetare*.



Överskott på arbetsmarknaden idag

Eftersom samhällsvetarna inte är någon enhetlig grupp och deras arbetsmarknad mycket vidsträckt och skiftande är det svårt att generellt beskriva deras framtidsutsikter.

Hälften av samhällsvetarna arbetar inom den offentliga sektorn. Många återfinns numera i den privata sektorn – industri, handel, organisationer och övriga delar av den privata tjänstesektorn och påverkas i ökande grad av konjunkturväxlingarna.

De senaste åren har det varit ganska tufft att få det första jobbet och arbetslösheten har ökat generellt för akademiker. Den öppna arbetslösheten för nyexaminerade samhällsvetare är i den senaste arbetsmarknadsundersökningen (mars 2005) 15 procent. Det utbildas många samhällsvetare och tillgången på arbetskraft är god.

Sammantaget visar detta för en arbetsmarknad med fortsatt överskott.



Inte lika stort överskott på arbetsmarknaden i framtiden

Då många samhällsvetare pensioneras efter 2010 kommer det att innebära ett ökande nyrekryteringsbehov med åtföljande förbättrad arbetsmarknad. Samhällsvetarna konkurrerar i många fall med både ekonomer, jurister och andra akademiker om samma jobb och utbudet av nyexaminerade ekonomer är mycket stort.

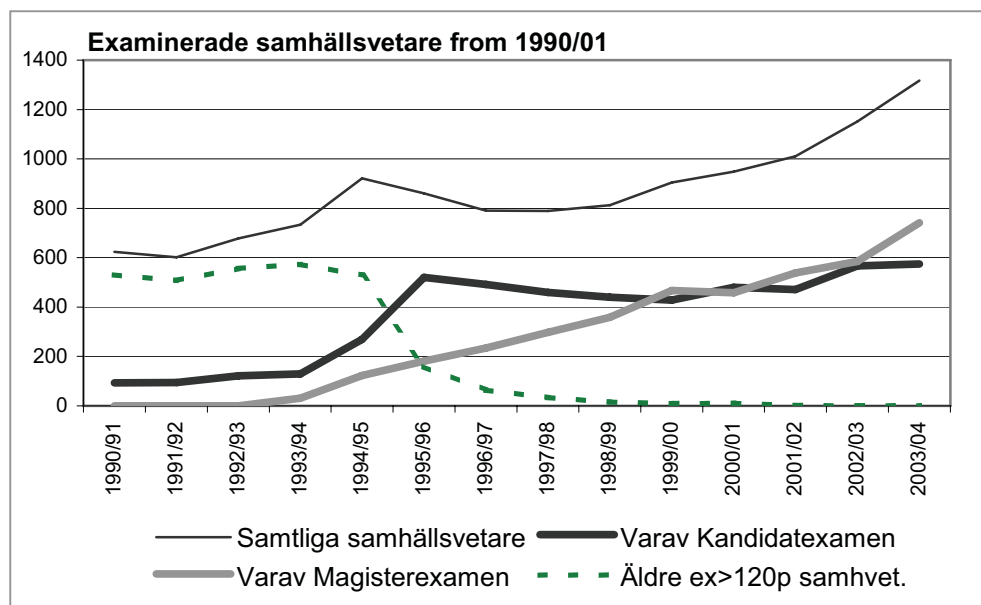
Sammantaget talar detta för en arbetsmarknad med fortsatt men mindre överskott.

Utbildning och antal examinerade

Samhällsvetenskaplig utbildning innefattar en mängd olika ämnen som kan kombineras med varandra eller med kurser inom andra ämnen. Gemensamt är att de på något sätt försöker förklara samhällets uppbyggnad och hur människor förhåller sig till de samhälleliga strukturerna. Eftersom utbildningen erbjuder en sådan bredd, är det likadant med de arbetsområden som är möjliga efter examen.

De vanligaste samhällsvetenskapliga ämnena är statsvetenskap, samhällsvetenskap, kultur- eller samhällsgeografi, statistik, nationalekonomi samt medie- och kommunikationsvetenskap. Samhällsvetenskapliga examina i beteendevetenskapliga ämnen (sociologi, psykologi, pedagogik m fl.) ingår inte i diagrammet utan redovisas tillsammans med personalvetarexamina i häftet *Arbetsmarknaden för Personalvetare*. Det förekommer att en och samma person avlägger flera examina, dock normalt inte under samma läsår.

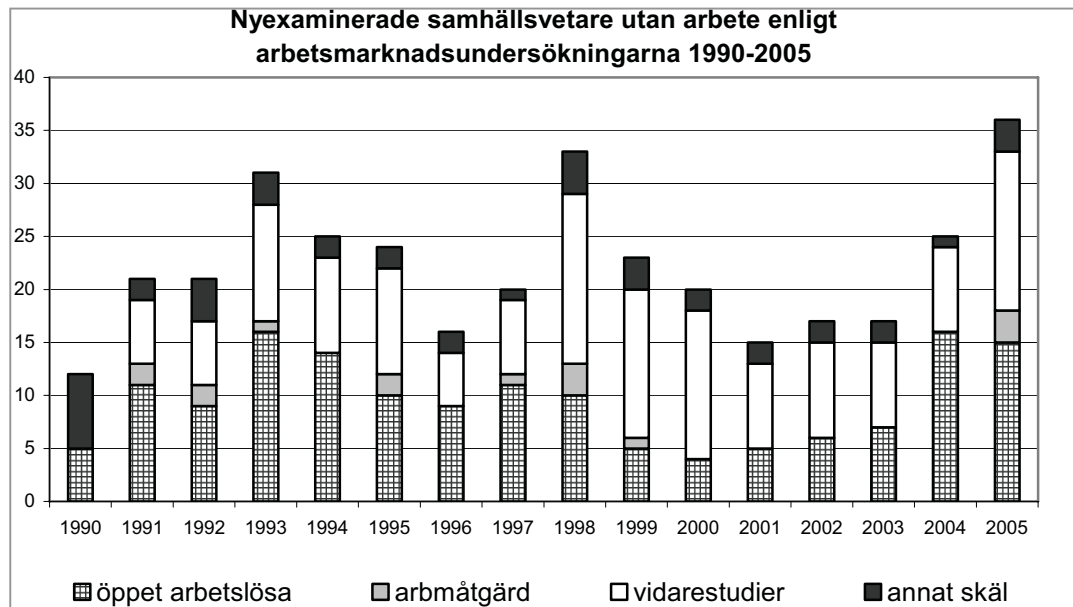
Samhällsvetenskapliga utbildningar ges vid de flesta universitet och högskolor som ett utbildningsprogram eller fristående kurser, som kan leda till en kandidatexamen eller till en magisterexamen. Exempel på utbildningsprogram är politices magister program, samhällsvetarprogram, medie- och kommunikationsvetenskapligt program, Europaprogram, samhällsplanerarprogram etc. Många samhällsvetare väljer att läsa någon termin utomlands.

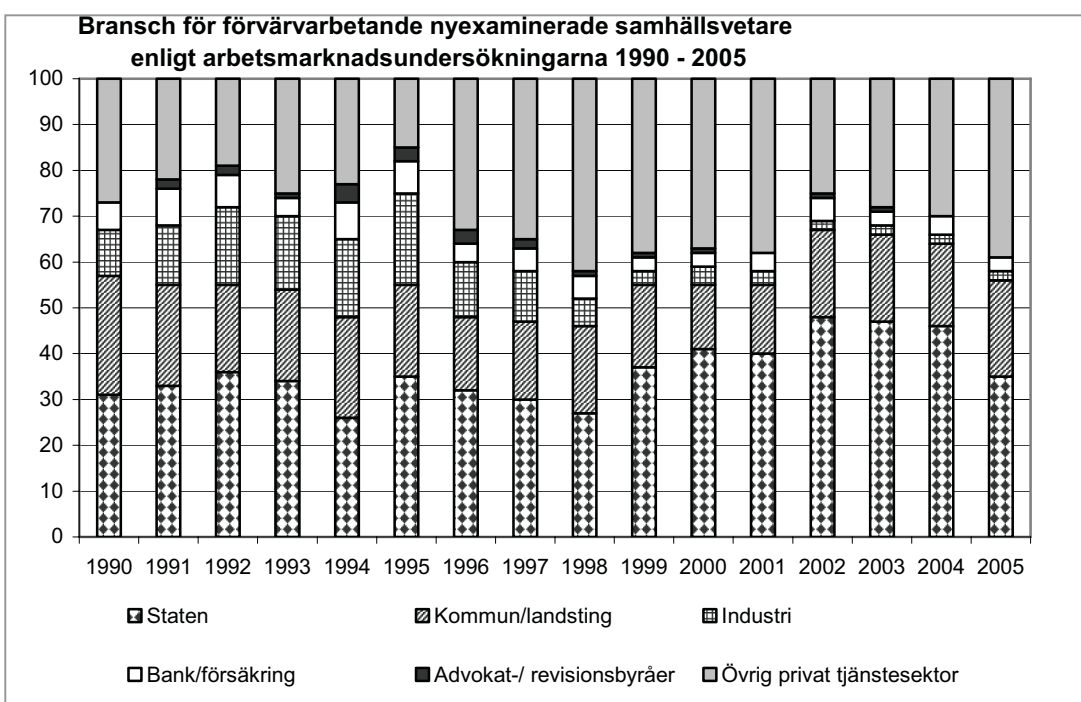
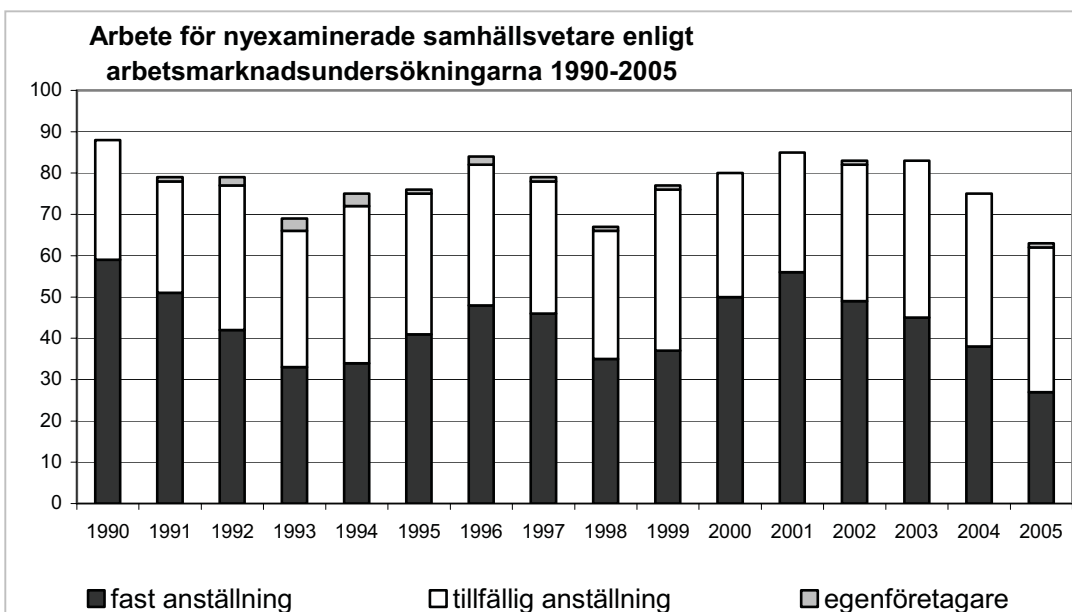


Arbetsmarknaden under de senaste femton åren

Jusek undersöker varje år hur det går för dem som nyligen tagit examen, när de kommer ut på arbetsmarknaden. Sjuuttio procent av de nyexaminerade samhällsvetarna har fått kvalificerade arbeten som helt eller delvis motsvarar utbildningen. Nio procent anser att de har helt okvalificerade arbetsuppgifter och en tredjedel anser att de har arbetsuppgifter som inte motsvarar utbildningen. De senaste åren har det varit ganska tufft att få det första jobbet och arbetslösheten har ökat generellt för akademiker. Den öppna arbetslösheten för nyexaminerade samhällsvetare är i år 15 procent.

De vanligaste arbetsuppgifterna för nyexaminerade samhällsvetare våren 2005 är utredningsarbete 14 procent, administrativt arbete 16 procent, information, journalistik och PR 12 procent, forsknings- och utvecklingsarbete 9 procent, marknadsföring och försäljning 9 procent och projektledning 7 procent.





Jusek är fackförbundet för jurister, civilekonomer, systemvetare, personalvetare och samhällsvetare. Vi är medlemmar i SACO och är partipolitiskt obundna. Vi är ett av de största förbunden för akademiker i Sverige och våra medlemmar finns på många olika arbetsplatser inom både privat och offentlig sektor. Du kan vara medlem i Jusek som medarbetare, chef, egenföretagare och student. Vi är ditt stöd genom hela karriären.

Jusek stärker medlemmarnas konkurrenskraft. Vi träffar kollektivavtal, företräder dig i konflikter med arbetsgivaren och ger dig verktygen att själv påverka din lön, dina anställningsvillkor och din karriär.

Jusek strävar alltid efter att finna lösningar så nära den enskilde medlemmen som möjligt. Våra medlemmar ska jobba i effektiva och professionella verksamheter som ger möjlighet till kvalificerade arbetsuppgifter och kontinuerlig kompetensutveckling. I en effektiv verksamhet sätts lönen nära medarbetaren. Cheferna måste ha tydligt mandat i lönesamtalet. Lönen ska grunda sig på ansvar, kompetens och prestation. Kvinnor och män ska kunna göra karriär på lika villkor. Befattningsdiskriminering och osakliga löneskillnader hör inte hemma i någon verksamhet.